

**Česká školní inspekce
Jihomoravský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIB-1705/22-B

Název	Dětský domov Vranov, příspěvková organizace
Sídlo	č.p. 160, 664 32 Vranov
E-mail	dd.vranov@bo.orgman.cz
IČO	70842680
Identifikátor	600025161
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Petr Jůza
Zřizovatel	Jihomoravský kraj
Místo inspekční činnosti	č.p. 160, Vranov
Inspekční činnost na místě	14. 11. 2022 – 16. 11. 2022

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného školským zařízením podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu pro dětský domov podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Dětský domov Vranov, příspěvková organizace (dále i „domov“, „zařízení“), s nejvyšším povoleným počtem 25 lůžek, vykonává činnost dětského domova a školní jídelny (dále jídelna). V době inspekční činnosti bylo ve třech rodinných skupinách umístěno 18 dětí ve věku 4 až 17 let, kterým byla soudem nařízena ústavní výchova. Jedna zletilá nezaopatřená osoba byla v péči zařízení na základě dohody o setrvání v dětském domově do ukončení přípravy na budoucí povolání. Dvě děti navštěvovaly místní mateřskou školu, povinnou školní docházku v základní škole plnilo 10 dětí a pět dětí se vzdělávalo na středních školách v Brně.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Koncepce dětského domova je orientována na oblasti zajištění potřebného materiálního zázemí, budování dobrých mezilidských vztahů a pozitivního klimatu. Důraz je kladen na vzájemnou komunikaci, empatii a vytváření takových dovedností, aby děti v běžném životě mimo zařízení co nejlépe uspěly. Plánování ze strany vedení domova je promyšlené, ale realizace aktivit během inspekční činnosti neměla v dostatečné míře charakter záměrných kroků směřujících k cílům obecným a individuálním.

Vedení zařízení si je vědomo důležitosti spolupráce všech pedagogických pracovníků. Ta je však omezena především na předávání si informací v písemné podobě v knize denních záznamů a částečně prostřednictvím týdenních plánů výchovné činnosti. Písemné záznamy neobsahují sdělení o plnění konkrétních cílů daných programy rozvoje osobnosti dětí (dále „PROD“) a nejsou s týdenními plány propojeny. Společné hodnotící porady všech vychovatelů probíhají pouze čtvrtletně. Individuálně komunikují spíše neformálně. Předávání detailnějších informací o dětech je tak částečně omezené a celková účinnost výchovně vzdělávacího procesu je tím snižována. Zařízení dosud nevyužívá vnitřní elektronický informační systém, který by přenos a sdílení informací zefektivnil.

Kontrolní činnost vedení domova probíhá podle plánu v rámci všech úseků zařízení. Její menší důslednost však nepřispívala dostatečně ke zkvalitňování výchovně vzdělávacího procesu a projevila se v nedostatecích v povinné dokumentaci zařízení a částečně i v kvalitě průběhu vzdělávání. Hospitační činnost neposkytovala pedagogům zpětnou vazbu ke zvyšování kvality jejich práce, metodickou podporu a formativní hodnocení. Stejně tak podpora osobního rozvoje pedagogů a podpora začínajících pedagogů vykazovala rezervy. Probíhala nahodile a nesystematicky. Dílčím nedostatkem je, že zařízení dosud neumožňuje pedagogickým pracovníkům vnímat a reflektovat svoji vlastní práci nebo vzájemné vztahy prostřednictvím pravidelného hodnocení vnějším supervizorem. Pro zlepšení procesu výchovy proběhlo intervizní sezení s psychologem. Další vzdělávání pedagogů zařízení orientovalo na oblasti nových metod práce, kvality vzdělávání a jednotlivých zájmů vychovatelů. Zejména získané poznatky ze zájmových oblastí byly pedagogy do činností účelně zařazovány.

Pedagogický sbor je až na drobnou obměnu stabilní, kvalifikovaný, doplněný o noční pečovatele a psychologa. Psycholog je v zařízení k dispozici jednou týdně a jinak dle potřeby. Jeho intervence je pro děti velmi přínosná a navýšení časové dotace jeho spolupráce by přispělo ke zkvalitnění péče o duševní hygienu dětí. Během sledovaných činností byla jeho přítomnost a aktivity přirozenou součástí běžného denního režimu a podpořily tak prvek stabilního a bezpečného prostředí. V situacích krizové intervence jsou služby psychologa podpurným prvkem výchovně vzdělávacího procesu a vedení domova se pomocí této spolupráce dařilo řešit naléhavé případy. Děti v rozhovorech se školními inspektory

potvrdily, že vychovatelům důvěřují, nebojí se jim svěřit a cítí se s nimi bezpečně. Případné neshody, které děti měly s nočními pečovateli, byly vedením domova obratem řešeny a děti potvrdily zlepšení situace. I pravidelná měsíční setkání všech dětí k projednávání společných věcí celého domova slouží k budování pocitu sounáležitosti. Je zde prostor ke spoluprávě v rámci celého zařízení a děti je hodnotily kladně. Uvedené skutečnosti dokládá i nízký počet udělených negativních opatření ve výchově a minimální počet úteků za sledované uplynulé období.

Stravu ve všední dny zajišťuje školní jídelna domova, obědy mají děti ve svých kmenových školách. Dochází tak k přirozenému budování sociálních vztahů mimo domov, kdy mají možnost trávit společný neformální čas se svými spolužáky. O víkendech vaří vychovatelé společně s dětmi a suroviny jim zpravidla poskytuje jídelna domova. Společné nákupy jsou realizovány spíše výjimečně, což snižuje možnost rozvoje finanční gramotnosti.

Velmi dobré materiální a prostorové podmínky zařízení nabízí dětem možnosti pro venkovní i vnitřní aktivity. Množství pomůcek, hraček, herních prvků, altán, keramická dílna i posilovna umožňují dětem realizovat pestré volnočasové aktivity, včetně péče o zahradu. Děti veškeré možnosti hojně využívají a vychovatelé jsou k těmto aktivitám pravidelně vedeny. Veškeré vnitřní prostory jsou účelně zařízeny, vybaveny a děti je mají vhodně vyzdobené dle svých zájmů a potřeb.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Zařízení poskytuje dětem stabilní zázemí a podmínky pro plnění každodenních povinností i realizaci zájmů. Během inspekční činnosti byla zaznamenána přátelská rodinná atmosféra, otevřená komunikace, schopnost řešení problémů a individuální citlivý přístup k dětem. Naplňování výchovně vzdělávacích cílů a výstupů stanovených ve školním vzdělávacím programu bylo v průběhu inspekční činnosti sledováno a hodnoceno napříč rodinnými skupinami a realizovanými činnostmi v odpoledních a podvečerních hodinách. Převažovaly zejména odpočinkové a zájmové aktivity dětí, příprava na vyučování a režimové činnosti. Rodinné skupiny byly tvořeny dětmi různého věku, což odpovídalo skladbě běžných rodin, včetně podpory společného bydlení sourozenců. Děti si ve svých pokojích a osobních věcech udržovaly pořádek, samy se podílely na jejich výzdobě a byly vedeny k upevňování návyků sebeobsluhy, hygieny i správné životosprávy. Bylo vytvářeno vhodné prostředí pro komunikaci, spolupráci a vzájemnou pomoc. Během činností pedagogové citlivě reagovali na aktuální rozpoložení dětí.

Po návratu dětí z mateřské školy jim byl dán dostatečný prostor pro odpočinek dle individuálních potřeb - spánek nebo volné hry. Po návratu ze škol měly i starší děti možnost si odpočinout, relaxovat. Při přípravě na vyučování se vychovatelé dětem věnovali více individuálně. Měli dobrý přehled o učivu i prospěchu dětí a spolupráci se školami hodnotili jako funkční.

V některých rodinných skupinách byla sledována i plánovaná řízená činnost. Jednalo se o tematické tvoření, které zaujalo zejména menší děti a dívky. Ostatní děti si organizovaly svůj volný čas samy. Komunikace mezi nimi a vychovateli byla přirozená, založená na vzájemném respektu, nespolutracující nebo výrazně konfliktní chování nebylo v průběhu inspekční činnosti zaznamenáno. Školní inspektoři během svého šetření zaznamenali i pozdně odpolední aktivity na zahradě v areálu domova. Děti projevovaly zdravý zájem a radost z pohybu a pobytu venku.

Pedagogové vnímají individualitu jedince a v případě jeho zájmu a talentu podporují jeho rozvoj v dané oblasti, např. umožněním návštěvy základní umělecké školy nebo zájmového kroužku.

Během hospitací byly zaznamenány i tyto aktivity. Podporující přístup k potřebám jednotlivců pozitivně rozvíjí osobní kompetence, zvyšuje kvalitu vzdělávání a podílí se na pocitu stabilního zázemí a jistoty v domově.

Vedení zařízení podporuje soudržnost rodinných skupin a domova jako celku. Děti se navštěvovaly i napříč rodinnými skupinami a měly tak možnost navazovat a udržovat sociální kontakty. Vychovatelé měli přehled o všech přítomných dětech a činnostech, které vykonávaly. Ty byly v souladu s režimem dne a v obecné rovině i s týdenním plánem činností. Plánování těchto programů se ale ukázalo být spíše formální s minimální spoluúčastí dětí a bez zdařile prezentované formy. Ta mohla být využita k týdennímu vyhodnocení nebo aktuálnímu nahlédnutí dětí v rámci přehledu a orientace během dne. Vhodněji zvolená forma týdenního plánování, umožnění participace dětí na jeho tvorbě a vizualizace v rámci rodinné skupiny by posílila jeho výchovně vzdělávací potenciál a měla by větší dopad na rozvoj samostatnosti a sociálních kompetencí dětí. Do týdenních plánů nebyly zapracovány cíle z PROD a ani během hospitací nebylo zřejmé, že by s nimi pedagogové systematicky pracovali a následně jim přizpůsobovali činnosti, metody a formy práce. Vychovatelé pokroky dětí sledovali, ale nebyla zaznamenána téměř žádná forma hodnocení - formativní, vzájemné nebo sebehodnocení, jako nezbytná součást efektivního procesu vytváření kompetencí. Hodnocení prostřednictvím emotikonů nemělo motivační funkci a nebylo dětem dostupné. Vzdělávání a výchovu vhodně doplňují např. jednodenní výlety, společenské, kulturní, sportovní akce a další všestranně zaměřené aktivity a spolupráce s cílem podpory občanských kompetencí a demokratických hodnot.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Zařízení průběžně monitoruje výsledky výchovy a vzdělávání pozorováním v běžném denním režimu. Efektivní předávání informací v rámci celého zařízení limituje jeho forma (ruční zápisy v sešitech). Plánování aktivit a systém hodnocení je spíše formální, bez doložení individuálních portfolií dětí, která by reálně ukazovala posun v plnění jejich stanovených cílů. Během inspekčního hodnocení bylo zjištěno, že v PROD nebyly stanoveny konkrétní a pro děti srozumitelné cíle, kterých by měly dosáhnout. Tyto cíle dále nebyly začleněny do týdenních plánů výchovné činnosti a jen omezeně bylo sledováno jejich záměrné naplňování během hospitací. Děti se na jejich formulování, systematickém a vědomém plnění a následném hodnocení podílely jen okrajově. Výchovný dopad tak byl výrazně omezen.

Minimální preventivní program obsahoval aktivity, které sloužily k podpoře pospolitosti a vytvoření si citových vazeb. Přehled uskutečněných akcí je prezentován na webových stránkách zařízení a je tak zajištěna informovanost o činnosti zařízení. Závažné rizikové chování se v domově v uplynulém období dařilo eliminovat. Preventivní program obsahuje aktivity, které zahrnují široké spektrum témat, což napomáhá dětem svěřit se se svými problémy v určité oblasti a zažít pocit jistoty a zázemí.

Ve sledovaném období od poslední inspekční činnosti ukládali vychovatelé dětem pouze negativní opatření ve výchově, méně často, ale transparentně podle předem stanovených a pro děti předvídatelných pravidel. Tím jim byla zajištěna zpětná vazba o jejich chování, ale pouze jednostranně. Pokud si splnily bezproblémově své povinnosti, měly dobré chování, prokazovaly jiné pozitivní skutky, mohly by formou kladných opatření ve výchově dosáhnout další věcné, finanční nebo jiné odměny a výhody. Těchto prvků, které by měly významně kladný a motivační vliv na formování a dosahování jejich klíčových kompetencí a příznivý účinek na správný osobnostní rozvoj však zařízení v uplynulém období nevyužívalo, přestože se jedná o výrazně účinnější motivační nástroj.

Děti dostávaly zpravidla maximální částku kapesného odpovídající jejich věku, což potvrdily v rozhovorech se školními inspektory. Tento předem nastavený nástroj hodnocení byl však vychovateli využíván minimálně. S kapesným měly děti možnost nakládat dle vlastního uvážení a poznávat tak hodnotu peněz, vychovateli byly přiměřeně usměrňovány. Plánované a cíleně zaměřené aktivity podporující finanční gramotnost však realizovány nebyly. Mladší děti měly kapesné uloženo u jednoho vychovatele, neměly možnost s ním bezprostředně disponovat, což potvrdily v rozhovorech. Dílčím nedostatkem bylo i to, že si některé děti své osobní věci a peníze neměly na svém pokoji kde uzamknout a uschovat.

Zařízení se cíleně zabývalo výsledky vzdělávání ve školách, které děti navštěvují. Individuálním potřebám a výsledkům dětí z kmenových škol vychovatelé přizpůsobovali jejich každodenní přípravu na vyučování. Vychovatelky průběžně spolupracovaly s učiteli, sledovaly informace přes školní informační systémy a pravidelně se účastnily třídních schůzek. V odůvodněných případech využívaly telefonický kontakt, což jim poskytovalo podrobnější informace o dětech a podněty k přijímání účinných opatření. Výchovně vzdělávací činnosti probíhaly ve shodě s deklarovanými cíli školních vzdělávacích programů, s důrazem na úspěšné dokončení základního a středního vzdělání. Vedení domova informovalo zákonné zástupce dětí o jejich prospěchu, chování a dalších důležitých skutečnostech. V termínu inspekční činnosti všechny děti ve svých kmenových školách úspěšně prospívaly. Spolupráce s rodiči a širšími rodinami je však limitována zájmem o kontakt s dítětem a aktuálními možnostmi rodin. Přes veškerou snahu všech pedagogů vytvořit co nejlepší podmínky pro vzájemnou spolupráci s rodiči, své příbuzné pravidelně navštěvuje jen malý počet dětí. Děti mohou se svými blízkými udržovat neomezený kontakt, jsou jim umožněny krátkodobé i delší návštěvy, komunikace prostřednictvím telefonu nebo sociálních sítí a v těchto kontaktech jsou obě strany podporovány.

Děti v rozhovorech potvrdily, že nejsou nijak omezovány v přijímání návštěv, zařízení jim umožňuje samostatné vycházky i dovolenky a jejich konkrétní podobu a četnost upravuje vnitřní řád domova. Děti mohou odcházet na vycházky po dohodě s vychovateli a dle plnění svých povinností. Jsou vedeny k tomu, aby udržovaly zdravé sociální kontakty a získávaly zkušenosti i mimo zařízení. Vychovatelé posuzují tyto aktivity vzhledem k věku a schopnostem dítěte.

Školské zařízení v rámci zajištění co nevyšší kvality péče úzce spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, diagnostickým ústavem, odbornými lékaři, s orgány sociálně právní ochrany dětí, školami, sociálními partnery, úřady práce, zřizovatelem, obcí Vranov a dalšími dětskými domovy.

Závěry

Vývoj školského zařízení

- Průběžně dochází k modernizaci zařízení, vybavení a venkovních prostor domova.
- Na pracovní pozici vychovatelky a pečovatelky došlo k drobné personální obměně.
- Byla snížena kapacita domova z původních 32 na 25 lůžek.
- Nedostatky zjištěné při minulé inspekční činnosti byly odstraněny jen částečně, některé přetrvávají.

Silné stránky

- Příznivé prostorové a materiální podmínky mají pozitivní vliv na výchovu a vzdělávání včetně možnosti samostatného bydlení pro zletilé klienty zařízení.
- Stabilní prostředí domova poskytuje dětem dobré zázemí pro zvládání každodenních povinností, studia a rozvoj zájmů.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Hlavní koncepční záměr připravit děti na samostatný život mimo zařízení se do každodenních činností dětí promítal jen okrajově. Děti nebyly systematicky vedeny k plánování, spolurozhodování a hodnocení svých cílů a aktivit.
- Řídící, kontrolní a hospitační činnost vedení domova měla jen omezený vliv na zlepšování kvality poskytovaného vzdělávání.
- Některé cíle nastavené v programech rozvoje osobnosti dětí jsou nevhodně formulované a pro děti málo srozumitelné. Nejsou přímo propojené s cíli v týdenních programech výchovné činnosti, děti se na jejich formulaci a hodnocení podílejí jen okrajově. Neplní tak dostatečně funkci efektivního výchovného nástroje.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- V souladu s koncepčními záměry vést děti k samostatnosti při plánování, stanovování si cílů a jejich vyhodnocování.
- V týdenních programech výchovně vzdělávací činnosti konkretizovat cíle v souladu se školním vzdělávacím programem a zároveň s cíli v programech rozvoje osobnosti dětí a naučit děti na nich participovat včetně hodnocení a sebehodnocení.
- Hospitační činnost zaměřit na plánování denních činností s ohledem na naplňování cílů v programech rozvoje osobnosti dětí.
- Hodnotící systém nastavit tak, aby byl motivační pro všechny věkové kategorie a měl formativní funkci, včetně využívání pozitivního opatření ve výchově.
- Zajistit čtenější osobní kontakty vychovatelů ke sdílení informací o dětech a průběhu výchovy.
- Účelně zařazovat do činností dětí aktivity k posílení jejich finanční gramotnosti.
- Zefektivnit administrativní práci všech pracovníků dětského domova, zpřehlednit evidenci a předávání veškerých informací o dětech, průběhu vzdělávání i provozních záležitostech zavedením elektronického informačního systému.
- Zajistit, aby všechny děti měly možnost využívat uzamykatelné skříňky nebo zásuvky.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školského zařízení ve lhůtě do 14 dnů odstranit nedostatky zjištěné při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jak byly nedostatky odstraněny a jaká byla přijata opatření. Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Jihomoravský inspektorát, Křížová 22, 603 00 Brno, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.b@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Výpis z Rejstříku škol a školských zařízení ze dne 4. 11. 2022
2. Vnitřní řád Dětského domova Vranov, příspěvkové organizace, s účinností od 31. 8. 2019, aktualizovaný 17. 10. 2022
3. Školní vzdělávací program Dětského domova Vranov, příspěvkové organizace, s účinností od 1. 9. 2014, aktualizován 1. 9. 2022, č.j.: DD.VR/126 /-2022/Jů
4. Roční plán vzdělávací činnosti školní rok 2022/2023 a 2021/2022 včetně jeho hodnocení
5. Koncepce rozvoje Dětského domova Vranov, příspěvkové organizace ze dne 1. 1. 2022
6. Výroční zpráva o činnosti Dětského domova Vranov za školní rok 2021/2022
7. Rozhodnutí JMK odboru školství o stanovení nižšího počtu dětí v rodinných skupinách ze dne 22. 10. 2022
8. Zápisy z pedagogických rad a porad Dětského domova Vranov ve školních letech a 2021/2022, 2022/2023 k termínu inspekční činnosti
9. Plán kontrolní a hospitační činnosti Dětského domova Vranov na období 2021/2022, 2022/2023
10. Záznamy hospitační činnosti ředitele za školní roky 2021/2022, 2022/2023 k termínu inspekční činnosti (vzorek)
11. Seznam dětí a jejich rozdělení do rodinných skupin ke dni 14. 11. 2022
12. Osobní dokumentace dětí přítomných v zařízení v termínu inspekční činnosti (vzorek)
13. Programy rozvoje osobnosti dětí (vzorek)
14. Týdenní programy jednotlivých rodinných skupin ve školním roce 2022/2023 (vzorek)
15. Kniha denních záznamů jednotlivých rodinných skupin (vzorek)
16. Seznam zaměstnanců a personální dokumentace zaměstnanců k termínu inspekční činnosti
17. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, školní rok 2021/2022, 2022/2023, hodnocení DVPP za období 2021/2022
18. Preventivní program Dětského domova Vranov s účinností od 1. 9. 2022
19. Kniha útěků Dětského domova Vranov
20. Přehled udělení výchovných opatření od roku 2019 do termínu inspekční činnosti
21. Dokumentace k hodnocení finančních podmínek, podmínek školního stravování a zajištění bezpečnosti dětí v době jejich pobytu v zařízení

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Jihomoravský inspektorát, Křížová 22, 603 00 Brno, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.b@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve školském zařízení, jehož se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Šárka Macháčová, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Marcela Karasová, školní inspektorka

Mgr. Marie Sponarová, školní inspektorka

Mgr. Libor Žilka, školní inspektor

Ing. Hana Šarounová, kontrolní pracovnice

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.